

DEVLET ADAMI ATATÜRK

MEHMET ÖZGÜNEŞ

Liderler vardır, çağlarının eğilimlerini sezerler, toplumların o dönemdeki arzularının gerçekleşmesi için toplumla bütünleşirler. Gayretleri ufuklarda görülebilen hedefler içindir.

Liderler vardır, nazarları ufukların çok ötesine taşar. Görülebilenle, olabilenle yetinmezler. Olması gerekeni sezerler. Toplumları kişiliklerinden kaynaklanan cazibe ile ufukların çok ötesindeki hedeflere doğru koştururlar. Etkileri milletleri, çağları aşar, bütün insanlığı içine alan coğrafi ve tarihî bir genişlik ve derinlik kazanır.

Atatürk ikinci tip bir devlet adamı idi.

Çoklarının herşeyin bittiğini sandığı, ümitsizlik selinde boğulmak üzere olduğu bir dönemde o, çağları aşan bir sezikle, bütün mazlum milletlere seslendi. Onun (Ya İstiklâl Ya Ölüm) diye adlandırdığı davası, kısa zamanda ülke sınırlarını aşmış, bütün mazlum milletlerde istiklâl aşkını uyandırmıştır.

Sürekli savaşlarla bütün kaynakları tüketilmiş, silâhları elinden alınmış, yurdu yer yer işgal edilmiş bir milleti "Bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili" olan düşmanlara karşı savaşa sürmek ve başarı kazanmak, birçokları tarafından sonucu önceden belli bir macera olarak görülmüştü.

Halbuki, milletin bütün meziyetlerini savaş alanlarında yakından tanımış bulunan, çeşitli düşman güçleri tam bir realistiklikle değerlendiren Atatürk'ün kararı, inançlı ve dâhi bir devlet adamının kararı idi. Bu kararın temel felsefesini o, "Türk İstikbalinin Evlâtlarına" hitabında şöyle açıklamaktadır:

"Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkân ve şerait çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin

dahilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleri ile tevhit edebilirler. Millet fakr ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.”

Bu düşünce ve davranış, Atatürk inkılâplarının da temeli olmuş, onu daima başarıya götürmüştür.

İstiklâl ve cumhuriyetin ancak çağdaşlaşma ile yaşayabileceğini çok iyi bilen Atatürk, milletini ‘muasır medeniyet seviyesine’ yükseltmek için, bazılarının Kemalizm olarak adlandırdıkları inkılâpları başlattı. Toplumun gelişmesini ve ilerlemesini önleyen bütün bağları kopardı, bütün engelleri yıktı. Burada onun devlet adamlığı dehasını bir kez daha görüyoruz. İnkılâplarını gerçekleştirirken, değişmesi gerekenleri değiştirecek cesareti, korunması gerekenleri koruyacak gücü daima bulabilmiştir. O, sistemini hayaller üzerine değil, gerçekler üzerine kurmuştur. Atatürkçülüğün çağdaşları olan Nazizm ve Faşizm arkalarında milletleri için ıstırap ve felâket bırakırken, Atatürkün bir imparatorluğun harabeleri üzerinde, uygar, çağcıl ve dinamik bir devlet oluşturmasının sırrı burada aranmalıdır. O, Türkiye Cumhuriyetini sağlam, gerçekçi ve evrensel temeller üzerine oturtmuştur. Bu temelleri ana hatları ile olsun incelemekte faydalar vardır:

Gelişmekte olan bütün milletlere ilham kaynağı olmakta devam eden Atatürk inkılâplarının, diğer bir deyimle Atatürk Yolunun, temelinde bilimsellik vardır. Atatürk Yolunu bilimden uzaklaştırmak, katı kalıplar içinde dondurmak, bir “Atatürk Skolâstigi” oluşturmak, onun tarihî kişiliği ile de, düşünce sistemi ile de bağdaştırılmaz. “Hayatta En Hakikî Mürşit İlimdir” sözü, Atatürkçü düşünce ve davranışın temel ilkesidir.

Atatürk Yolunu oluşturan temel ilkelerden bir de Lâik Cumhuriyet ilkesidir. Bağımsızlık ve millî egemenlik genç cumhuriyetin karakteri olmuş, daima titizlikle korunmuştur. Kişi ya da zümre egemenliği, düşünce ve davranışta asla yer bulamamıştır. Politikayı dinin, dini politikanın etkisi dışında tutan, fertlere mutlak bir vicdan özgürlüğü sağlayan lâiklik hiç şüphesiz geniş bir tolerans atmosferi içinde gelişebilir. Toplumda lâik düzenin yerleşmesi, fertlerde tolerans duygusunun gelişmesine bağlıdır. Fertleri hoşgörüden yoksun bir toplumda lâik bir düzenin yerleşmesi epeyce zordur. Bu sebeple, hoşgörü sahibi yurttaşlar yetiştirmek, eğitim sistemimizin amaçlarından biri olmalıdır.

Türk Milletine mensup olma şuuruna ve ona hizmet etme aşkına dayanan Türk Milliyetçiliği, Atatürk Yolunun meş'alesidir. Atatürkün milliyetçilik anlayışı, milletimizi insanlık âleminin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak daima yüceltmeyi amaçlar. Atatürk Milliyetçiliği, halkçı bir milliyetçiliktir. Onun milliyetçiliğinde şövenlik veya ırkçılık, lâikliğinde dinsizlik ya da din düşmanlığı, ilimcilğinde ruhsuzluk arayanlar hoşuna yorulurlar. Atatürk dine değil, din sömürüsüne karşı idi.

Atatürk Yolunu evrenselleştiren ilkelere biri "Yurtta Sulh, Cihanda Sulh" ilkesidir. İnsanlığın ancak barış içinde mutlu olabileceğini, muharebe meydanlarının muzaffer komutanı Mustafa Kemalden daha iyi hiçbir kimse bilemezdi. Bu sebeple Yurtta sulh, cihanda sulh ilkesi ile elini bütün cihana uzattı. Hayatı boyunca dünya barışı için çalıştı.

Atatürk'ün barışçılığı insan sevgisinden kaynaklanıyordu. O, barışın ancak bütün insanlığı, hatta canlı ve cansız bütün âlemi içine alan bir sevgi atmosferi içinde doğacağını ve gelişeceğini çok iyi biliyordu. Ölümünde kendisi için söylenen "İnsanlık İdealinin Aşık ve Mümtaz Siması" sözü onun insanlık sevgisinin veciz bir ifadesidir.

Atatürkü evrenselleştiren, onu çağının üstüne çıkararak bu konuyu biraz daha derinleştirmekte faydalar vardır. Gerçekten, sevginin bulunduğu yerde barış, barışın bulunduğu yerde huzur ve mutluluk vardır. Basit bir gözlemlerle dahi, kâinatın nizamını iki büyük gücün sağladığı anlaşılır. Cansız âlemde cazibe gücü, canlı âlemde sevgi gücü. Yıldızlar, gezegenler ve bütün makro âlemde cazibe gücü olmasaydı, akıllara durgunluk veren o şaşmaz nizam ne olurdu? Durum mikro âlem için de aynıdır. Cisimler içinde moleküller, moleküller içinde atomlar, atomlar içinde protonlar, nötronlar, elektronlar arasındaki cazibe gücü bir anda yok olsa, madde âlemi ne hale gelirdi?

Madde âleminde cazibe gücü ne ise, canlı âlemde sevgi gücü odur. Anneler yavrularını komşular komşuları, insanlar insanları sevmese nasıl bir dünyada yaşardık?

Yurtta sulh, cihanda sulh ilkesi üzerindeki çalışmaların geliştirilmesinde ve dünya ölçüsünde yaygınlaştırılmasında faydalar vardır.

Muharebe meydanlarının yenilgi bilmeyen dahi komutanı, Kuvayı Milliye ruhunun yüce mimarı, insanlık idealinin aşık ve mümtaz siması... Bunların hepsi doğru. Fakat Atatürk herşeyden önce emsalsiz bir devlet adamıdır. Çok sağlam temeller üzerine kurduğu Türkiye Cumhuriyeti bunun en güçlü kanıtı ve onu ebedileştiren en büyük abidedir.

ATATÜRK AS A STATESMAN

The article deals with Atatürk's qualities statesmanship.